

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek

N^{er.} 18.

15. Lutego 1830.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Wiednia d. 6. Lutego. —

Za najwyższym rozkazem przywodzię dzisiaj Dwór żałobę po zmarłej Karolinie Joachimie, owdowiłej Królowej Portugalskiej i takowa nosisć będzie przez czterdzieści sześć dni z odmianami, mianowicie: przez dni ośmnaście t. j. od d. 6. do d. 23. Lutego włącznie, grubą; dalej, od d. 24. Lutego do d. 23. Marca, cienką. Nakazane wilije odprawione będą w kościele przydwornym parafialnym w d. 9. t. m. wieczorem, a nabożeństwo żałobne w d. 10. t. m. rano o godzinie 11tej.

— Z Wenecyi d. 1. Lutego. —

Dnia wczorajszego o godzinie 11 rano przybył nasz ukochany Wicekról do Fusyny, aby się znajdował podczas otworzenia naszego wolnego portu.

Pomimo, że Laguny po większej części zamrzły, wszelako okrywały je gondoly i barki wszelkiego rodzaju. Tysiące mieszkańców płynęło z okrzykami radości ku lądowi, dla powitania długo oczekiwanego Reprezentanta naszego uwielbianego Monarchy.

Gdy z wieży kościoła Ś. Marka postrzeżono kołyszającą się *Scale**), na której miał przybyć, odezwały się dzwony miasta, a okręty kupieckie poczęły dawać salwy radości. Otoczona stęmi okrętów zbliżała się *Scale* ku uradowanemu miastu; ze wszystkich okrętów powiewały flagi — wszystkie domy okryte były różnobarwnymi kołbiercami — z okien i *Rive* rozlegał się ogłós radości i niezliczone mnóstwo ludu witało przyhywającego kapelusami i chustkami. Z każdym krokiem wzrastało z zapalem radośne poruszenie i kiedy Wicekról wysiadł pod ogrodem pałacu, zapął ten najwyższego doszedł stopnia.

Tysiące mieszkańców stało od miejsca wylądowania aż do wschodów pałacowych w ścieśnionych szeregach, i przy nieustannym ogniu działowym i ogłósie dzwonów; wszystkie usta wzno-

siły w niebo okrzyk: *Viva l'Imperatore! viva el Vice-Ré!* Tak właśnie, jak dzieci otaczające ojca, cisnęli się Wenecjanie do osoby Xięcia i wołając: *benedetto! benedetto!* całowali ręce i suknie jego. Wszystek czas popołudniowy lud upojony radością okrywał plac Ś. Marka. Aż do zachodu słońca całe miasto w największym było poruszeniu. Wieczorem pięć piękna zebrana w powabne grupy ozdobiła pełne kawiarnie, a niezliczone maski przeciągały to pojedynczo, to w wielkiem towarzystwie z muzyką i śpiewaniem do koła obudwóch prokuratorów.

Dzisiaj o godzinie 6tej rano ogłós dzwonów miasta i ogień z dział okrętów kupieckich zapowiedziały początek zbawiennnej epoki, którą Najlepszy z Monarchów swoim wiernym zgotował Wenecjanom. Wieczorem będzie miasto oświecone, kupcy rozdadzą 50,000 lirów między ubogich. Nazajutrz odśpiewane będzie uroczyste *Te Deum* w kościele Ś. Marka, a w d. 11. wieczorem, dobrowolne przepyszne oświecenie, zapowiemie licznie zebranych tu cudzoziemcom, iż w d. 12. Lutego obchodzić będziemy nasze największe i najmiłsze święto.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Rossyja.

— z Petersburga d. 15. (27. Stycznia). —

Cesarz Jmć, chcąc wynagrodzić waleczność 1go pułku piechoty kozaków czarnomorskich, okazaną w ostatniej wojnie przeciwko Turkom, raczył pułk ten rozkazem dziennym z d. 19. (31.) Stycznia uderzyć chorągwią z napisem: „Za odznaczenie się d. 19. Maja 1828 r. przy pobiciu flotylli tureckiej pod murami Brajlowa.“

Jenerał Porucznik Żyrów i rzeczywisty Radzca Stanu Sturdza, zostali mianowani Kawalerami orderu Ś. Włodzimierza zgięj klasy.

Dnia 16. b. m. Minister skarbu zagał posiedzenie rady handlowej; przyczem zwrócił uwagę słuchaczy na stan terażniejszy naszego banku i projektów dotyczących się przyszłego jego wzrostu. Wspominając o możliwości handlu z Azyją, o wywozie naszych wyrobów, i przedsięwziętych środkach rządowych do podniesienia tego handlu przez założenie szkoły żeglarskiej, oświad-

)(

*) *Scale*, wielka cesarska barka, na której Cesarz Jmć przed kilką laty odprawił wjazd do Wenecyi. Zewnątrz okryta jest rzeźbą wyladacą.

czył: iż się spodziewa, że rada handlowa, dołoży wszelkiego starania, aby korzyści prywatne łączyły się z dobrem powszechnem. — Późem przeczytano dwa rozporządzenia Ministra skarbu, w których wzywa radę handlową, aby się zajęła przejrzeniem projektu do trybunału handlowego, mającego się ustanowić w Petersburgu, oraz, aby rozstrzygnęła, jakich wyrobów mogą dostarczać fabryki rosyjskie do Georgii i prowincyj zakaukaskich, a zarazem, jakich potrzeba swobód do zapewnienia wzrostu temu handlowi.

W skutek decyzji Komitetu Sibirskiego potwierdzonej w d. 26. Grudnia przez N. Cesarza Jmci, kupcy już osiedli w Kamczatce, lub którzyby w przyszłości tamże jeszcze chcieli osiąść, będą używali prawa prowadzenia handlu zagranicą jak kupcy dwóch pierwszych gield, bez uszczerbku jednakże ich swobód, jakie onym nadane zostały w Styczniu 1828 na przełożenie tegoż komitetu; używanie tej nowej prerogatywy, nie nadaje rzeczonym kupcom prawa prowadzenia handlu hurtownego, jak tylko w obwodzie, zawistym od administracji marynarki kamczackiej i ochockiej. Przywilej ten nie rozciąga się do kupców, którzy tylko na czas przybywają do Kamczatki.

Xiążę Chosrew Mirza zjechał w d. 1. Stycznia w pożądanem zdrowiu wraz z orszakiem swoim do Tiflis.

— Z Moskwy d. 19. (31.) Stycznia. —

Posłowie tureccy, którzy przybyli do tegoż miasta w d. 17. b. m. przyjęci byli u rogatki przez Policmęstrą i zostali zaprowadzeni do przeznaczonego dla siebie domu przez Nadpolicmęstrą i P. Bułakowa. Gubernator cywilny otoczony kilku urzędnikami i dowódcą przybyli ich odwiedzić. Po obiedzie na sposób europejski danym byli wieczorem w teatrze.

Dnia następującego (18.) Halil Pasza przyjmował odwiedziny kilku Jeneratów i znajdował się na paradzie; poczem poszedł zwiedzić pałac; granitową pałac (salę) i zbrojownię. Przejechałszy przez miasto w sankach, wyszedł na dzwony: Iwan wielki. Powróciwszy do siebie zaprosił Halil Pasza na obiad dowódcę, Gubernatora cywilnego i Nadpolicmęstrą. Posłowie tureccy i ich orszak odwiedzili wieczorem Gubernatora cywilnego, a wypijwszy herbatę u P. Bułakowa, poszli na bal dany przez szlachtę, gdzie się zabawili do 11 godziny. Ogólnie okazali się ukontentowanymi z wszystkiego, co widzieli i wszystkie znaczniejsze budowle ściągnęły ich uwagę.

Zamysłali oni opuścić tę stolicę w d. 21. i udać się w dalszą podróż do Petersburga.

Dziennik Odeski z d. 25. Stycznia (6. Lutego) donosi:

— Z Odesy d. 25. Stycznia (6. Lutego) —

Ponieważ stan zdrowia naszego miasta, nie zował nie do życzenia przez kilka terminów kwarentanny przedłużonych, postanowiły władze znieść kordon zdrowia miasto otaczający i przywrócić nasze związki z krajem. Atoli sąsiedztwo Dniestru, teraz lodem pokrytego, wielka liczba kupców i rzemieślników przybywających z różnych okolic, a szczególnie powracających z prowincyj tureckich, zmuszają jeszcze do użycia środków ostrożności, dla zabezpieczenia mieszkańców Odesy od wkradnięcia się na nowo zarazy. Z tego powodu wydały władze stosowne rozkazy: Każdemu wolno jest wychodzić z miasta; wpuszczani zaś będą mający paszporty prawne, lub przybywający pocztą opatrzeni kartą drożną; przybywający w powozach, bądź swemi koniami, lub najętami i t. d.

W dniach ostatnich otrzymały władze raport o pokazaniu się podejrzaney choroby w mieście Gregoryjopolu; posłano więc natychmiast tamże P. Belin de Balu, lekarza kwarentanny odeskiej, który wybadawszy chorych, przekonał się, iż nie tylko, że nie masz żadnego znaku zarazy morowej, ale nawet żadnego znaku złej gorączki.

— Z Tiflis d. 24. Grudnia d. s. —

Przedwczoraj wyjechał zjad do Georgiewska Baron Rosen, dowódzacy 14tą dywizyją armii. Ze wspomnianej dywizyi, która się składa z 6ciu pułków, 4 pułki zostały przeprowadzone na linię kaukaską, a z maja pozostać w Achalcyku.

Rozkazem rządowym wyznaczona została komisya pod przewodnictwem Jenerała Majora Zukowskiego, do zglebienia powodów chorób panujących na linii kaukaskiej i do podania środków ku położeniu im tamy.

Wielka Brytania i Irlandyja.

W d. 24. Stycznia z południa odprawiono radę gabinetową w wydziale spraw zagranicznych.

Tegoroczne posiedzenia Parlamentu, miały być stosownie do ostatniego odroczenia w d. 11. Lutego otworzone; sądzą, że Król nie zagai osobiście Parlamentu, i nie przybędzie wprzód aż około połowy Kwietnia do Londynu.

Kuryer z d. 22. Stycznia mówi względem uzbierania w portach francuzkich, co następuje: Rząd Francuzki już od dawnego czasu przekonywał się, że postępowanie Deja Algierskiego daje istotne powody do zażalenia; nie pomogły przedstawienia i musiano nakazać blokadę portów. Wszakże doświadczenie nauczyło, że ro-

dzaj ten kroków nieprzyjacielskich, jest niedostatecznym, i uchwalono uderzyć na Algier od lądu i morza na przypadek, gdyby Dej Algierski odmówił żadanego przez Francję zadosyuczynienia i wynagrodzenia.

Dziennik Liverpool Albion donosi: »Z największym ukontentowaniem donosimy o nadeszłym liście z Serampore, zawierającym wiadomość, iż Jenerał Gubernator Indyj wschodnich, Lord William Bentink, wydał odezwę, którą znosi nieludzkie postępowanie palenia wdów indyjskich, ku chwałbie kompanii wschodnio-indyjskiej i imienia angielskiego dozwolane. Gdy tę odezwę ogłoszono w Benares, przyjęli ją dobrze Braminowie, jedyna klasa po której można się było cokolwiek spodziewać oporu. Jak słychać, Lord William Bentink podjął tę rzecz na własną odpowiedzialność; wszakże odezwę tę bez wątpienia potwierdzić musi *Cours of Directors*, albowiem przez opór względem tak sprawiedliwego i ludzkością tchnącego środka, nie zechce się na haubę i pogardę wystawić.« Tak tedy nakoniec zwlekana tak długo sprawiedliwość i miłosierdzie zostały wykonane.

W Kuryerze czytamy co następuje: Z Bombaj donoszą, że Sir John Malcolm, z tych samych powodów co Lord W. Bentink w Bengalu, postanowił dać pozwolenie kupcom europejskim i innym osobom pod jego zarządem zostającym, aby brali w dzierżawę grunta na uprawę roli i założenie fabryk. Postanowienie to Gubernatora, zjednalo powszechną radość.

Podług doniesień z Bengalu tameczny Gubernator zajęty był ciągle zmniejszeniem publicznych wydatków. Wiadomości że środki osady na przyładku są pomyslnie. Sir Lowry Cole, jak słychać, objeżdżając granice, założyć miał nad rzeką Kat nową osadę, blisko 15 mil od twierdzy Beaufort, pod imieniem »Nowy Edinburg.«

Siła lądowa angielska liczy teraz 5 Feldmarszałków (Xiążat Kumberland, Cambridge, Gloucester, Leopolda i Wellingtona), 106 Jenerałów Lejtantów, 241 Jenerałów Majorów, 295 Pułkowników, 786 Podpułkowników, 910 Majorów, 1709 Kapitanów, 2450 Poruczników, 1745 Chorażych, razem 8497 oficerów; dalej 26 pułków jazdy i 99 pułków piechoty, wynoszących 150,000 ludzi.

W d. 13. Stycznia wieczorem o godzinie 7, szedł młody człowiek około 25 lat mający, nazwiskiem Burlej, na ulicy w Leed, gdy na niego wpada dwóch ludzi, i nierzekłszy do niego ani słowa, uderzają go za uszy, iż ten upadł na ziemię. Poczem zatykają mu usta kawałkiem

szmaty, zawdziewają nań worek tak ciasny, iż rękomu ruszyć nie mógł. Gdy go tak na plecach niosą, kobieta, słysząc stękanie w worku, począła krzyżeć; lud zbiegłszy się, zmusił o-wych hultajów uciec i porzucić swą zdobycz, którą przerzucili przez mur 6 stóp wysoki. Młody człowiek przyszedł potem do siebie, lecz całe miasto jest na ten wypadek oburzone, albowiem przypomina sobi owe haniebne postęпки Burkego w Edinbursgu.

W Dover stoi 200 okrętów gotowych, za pomyslnym wiatrem wyjść pod żagle.

Francyja.

Monitor mówi: „Król Jmc zaszczyca swoją obecnością nadzwyczajne przedstawienie, które dane będzie dnia 24. Stycznia w teatrze opery na korzyść ubogich. Dzieńniki partyzkie piszą, iż na to przedstawienie, w którym Panna Sontag ostatni raz da się w Paryżu słyszeć, między innymi, Minister spraw wewnętrznych posłał za swoje łożę 1000 fr., Prefekt Sekwany i Burmistrze Paryża za swoje łożę 3000 fr., PP. Rothschild i Lafitte, każdy po 1000 fr., P. Agnado 500 fr. i t. d.

Postanowienie król. z d. 24. Stycznia przeznacza na wystawę dzieł przemysłu gmach, który zaczęto stawiać przy ulicy d'Orsay w Paryżu. W ciągu posiedzeń przełożony będzie Izbow projekt do prawa dla pokrycia kosztów tego muzeum przemysłu.

Hrabina Genlis, która w d. 25. Stycznia dożyła 84 lat wieku, przyjmowała z tego powodu odwiedziny dawnego swojego wychowanka, Xięcia Orleńskiego.

W kilka godzin po śmierci owdowiałej Królowej Jmci Portugalskiej w pałacu Queluz (dwie godziny drogi od Lizbony) zdarzenie to ogłoszono na bramie pałacu w sposobie następującym: »Módlcie się za duszę jej najprawowierniejszej Królewskiej JMci Dony Karoliny, Joachimy, Infancki Francuzkiej de Burbon, Hiszpańskiej de Anjou, z łaski Bożej Królowej matki i wdowy Portugalskiej, Algarbijskiej i posiadłości zamorskich, owdowiałej Cesarzowej Brazylijskiej i t. d. *Requiescat in pace!* — Królowa zdawała się w ostatnich dniach mieć się lepiej; atoli nagła słabość przyspieszyła koniec jej życia.

Postanowienie król. z d. 24. Stycznia zwołuje kolegium departamentowe niższej Ligery do Nantes na d. 27. Lutego 1830, dla wybrania nowego Deputowanego w miejscu P. Donatien Sesmaisons.

Kandydat liberalny Profes. Guizot, wybrany został na Deputowanego 280 głosami z pomiędzy 446 głosów.

Rada municypalna Paryżka chce ofiarować Pannie Sontag złoty medal z napisem: »Talentom i dobroczynności, wdzięczne miasto Paryż.«

Dzienniki National i Drapeau blanc mówią: »Dzisiejszego poranku odbył się pojedynek między redaktorem Dziennika National a redaktorem Dziennika Drapeau blanc. Redaktor Dzi. Drapeau blanc został lekko raniony.«

Matka Jenerała Bertrand (który Napoleonowi Buonaparte towarzyszył na wyspę S. Heleny) umarła niedawno w Chateauroux.

Hiszpanija.

Mówią, że dwa korpusy, każdy po 12000 ludzi, wysłane być mają do Meksyku. Jednym dowodzić będzie Jenerał Cruz, drugim Margrabia de las Amarillas (D. Pedro Giron).

Portugaliaja.

Gazeta nadworna lizbońska z dnia 5. Stycznia zawiera urzędowy artykuł o śmierci Królowej Matki. Chorobę jej mienia być wodną puchliną i zapewniają, iż w dniu 4. Grudnia, gdy lekarze oświadczyli jej niebezpieczeństwo życia, przyjęła na własne żądanie święte Sakramenta, okazując przytem największą pobożność. Na godzinę przed śmiercią żądała znowu *viaticum*, i przyjęła je z największą mocą duszy, która ją do ostatniej chwili nie opuściła. Odebrała także absolucyję od Nuncjusza Papieżkiego i od kardynała Patryjarchy. Raport ten podpisany jest przez nadlekarza Królestwa, nadlekarza marynarki i lekarza królewskiego. W dniu 8. Stycznia wystawiono ciało na katafalku, a w dniu 10. Stycznia miano je złożyć w grobach królewskich w St. Vincent de Fora, jeżeli nie postanowiła inaczej testamentem, który jeszcze nie jest otworzony. Poseł Dom Miguela odpłynął w dniu 6. Stycznia na okręcie brazylijskim do Rio de Janeiro; wiezie ón zapewne wiadomość Don Pedrowi o śmierci Królowej.

Ameryka.

Listy z Kartageny z dnia 12. Listopada, umieszczone w Kuryjerze londyńskim, donoszą, iż spory między Kolumbią a Peru, zupełnie są ukończone, i że Bolivar miał w dniu 20. do Bogoty odjechać.

Pakietbot Pilham, przybyły do Falmouth z Meksyku, przywiózł na rachunek kupców 110,000 f. s. w srebrze. Ze strony rządu nie jeszcze nie posłano i w teraźniejszych okolicznościach trudno się spodziewać. Do dnia 19. Listopada nie nowego nie zaszło; wszędzie panuje pokój. Oficerowie i żołnierze, którzy odnieśli zwycię-

stwo pod Tampiko nad Hiszpanami, otrzymali złote, srebrne i miedziane medale; Rzeczpospolita jeszcze ze wszech stron odbiera powinszowania. Przy odejściu Pakietbotu jeszcze nie było Jenerała Brawo w Meksyku, a Santa Anna kazał ogłosić usprawiedliwienie swojego postępowania, jako dowodzącego w Campeche, gdzie osada żądała centralnego rządu w miejscu rządu federalnego.

Gazety kolumbijskie zawierają okólnik przez Sekretarza Stanu do Prefektów Departamentów wydany, wzywający ich imieniem Bolivara jako tymczasowego naczelnika rzeczypospolitej, iżby rozmaite klasy obywateli nakłaniali do wyrażenia swojego zdania względem urzędów, które kongres narodowy ma zatwierdzić, lecz zdania te muszą być z umiarkowaniem wyrzeczone, i nie mają dotyczyć ani niepodległości narodowej, ani indywidualnych rękojni.

Podług najnowszych wiadomości z Nowego Yorku z dnia 16. Stycznia, zdawało się, że stronnictwo opozycyjne chce wnieść na obrady rzecz o taryfie, i spodziewano się mocnych rozpraw.

Podług listy umieszczonej w Dzienniku Telegraf, teraźniejszy kongres liczy 210 członków w Izbie reprezentantów; do tego wysłaty Państwa: Majny 6, Nowy Hampshire 6, Massachusetts 13, Rhode Island 2, Konektikut 6, Vermont 4, Nowy York 34, Nowy Jersey 6, Pensylwania 25, Delaware 1, Maryland 9, Wirginia 22, Karolina południowa 9, Georgija 7, Kentucky 12, Ohio 13, Tennessee 9, Indiana 3, Louisiana 3, Alabama 2, Illinois 1, Missouri 1, Mississippi 1; Kraje Michigan, Arkansas i Florida posyłają każdy delegata na kongres.

Dziennik nowo-yorski udziela następujących wiadomości o Państwie tworzącem się w Ameryce północnej. Kawałek kraju nazywanego Aboryginia, jak jego imię wskazuje, jest przez pierwszych mieszkańców tego kraju zaludniony, którym roku zeszłego prawo posiadłości zostało potwierdzone przez Prezydenta i Senat Zjednoczonych Stanów pod warunkiem, że tak jak inne pokolenia indyjskie nie będą płacić podatków i że ich kraj tylko wyższej administracyi i to za zupełnem zezwoleniem ówczesnych właścicieli może być odstąpiony. Ziemia jest bogata i płodna, ma źródła i rzeki z wyborań wodą. Ponieważ cały ten kraj prawie w równych częściach ma lasy i łąki, przeto są wszędzie grunta sposobne na mieszkania dzierżawne. Dotąd osiadło tam 11 rodzin z 70 osób złożonych, i sądzą, że przykład ten znajdzie więcej naśladowców.

Dokończenie Poselstwa Prezydenta Zjednoczonych Stanów Ameryki północnej, do obudwóch Izb kongresu:

„Postępowanie nasze względem Indyjan jest bardzo ważne dla naszego charakteru narodowego. Teraźniejszy stan w porównaniu z dawnym, mocno przemawia do naszego uczucia. Przedkowie nasi znaleźli ich jako niezaprzeczonych posiadaczy tej ziemi. Przez namowy i gwałty nakłaniano ich cofać się od rzeki do rzeki, od gór jednych do drugich, aż na koniec niektóre z tych pokoleń wymarły, z nich zaś tyle tylko pozostało, aby straszliwe niegdyś ich imię, jeszcze jakiś czas było zachowane. Otoczeni od białych, którzy swemi sztukami cywilizacji, niszczą środki pomocnicze dzikich, stali się powodem ich osłabienia i upadku; Mohegnanowie, Natragansettowie i Delawarczykowie, wkrótce podzielać będą los Herokezów i Kreeków. — Naród zaś tych krajów równie jak każdego innego ożywionego uczuciem sprawiedliwości i szacunku dla naszego honoru narodowego, przedstawia wam ważne pytanie: czyliby nie można zgodnie z prawami Zjednoczonych Stanów, uczynić cokolwiek dla rzeczonych a tak bardzo pokrzywdzonych pokoleń. Jako środek dążący do tego celu, przedstawiam: czyliby nie było rzeczą stosowną obrać na zachód rzeki Mississippi wielki obwód ziemi, leżący po za obwodem któregośkolwiek kraju federacyjnego i takowy zapewnić Indyjanom na czas ich w tymże mieszkania, przyczem każdemu pokoleniu mógłby być zapewniony zarząd wyznaczonego mu kraju. — Węędrowanie powinno nastąpić dodro wolnie, byłoby bowiem niesprawiedliwością i okrucieństwem chcieć przymusić pierwotnych mieszkańców kraju, aby opuszczali groby swych ojców i w odległych okolicach szukali sobie ojczyzny. Lecz trzeba im stanowczo oświadczyć, że jeżeli chcą zostać w granicach kraju, powinni podlegać jego prawom.“

„Dołączony raport Sekretarza Stanu wydziału morskiego, uwiadomi WPanów o stanie i korzyściem użyciu tej gałęzi służby w ciągu bieżącego roku. — Daje się jednak postrzegać, iż mimo wielkiej troskliwości,łożonej względem dokładnego floty uorganizowania i hojnych nakładów z tej troskliwości wynikłych, przedmiot ten w wielu ważnych szczegółach liczne ma niedostateczności.“

„Podczas pokoju nie potrzebujemy więcej okrętów wojennych nad te, które służą do obrony naszego handlu. Potrzebne do tego statki muszą stać w portach, gdzie niemając dostatecznej osady, wkrótce podlegają zepsuciu, a nawet przy najlepszych środkach ostrożności ku ich utrzymaniu, muszą się wkrótce stać nieużytecznymi. Stało się to już z wielu najpiękniejszymi okrętami

naszemi, których przywrócenie do pierwotnego stanu kosztowałoby ogromne summy. Względem okoliczności tej nie może mieć miejsca żadna wątpliwość, jakoby było najlepiej zaprzestać budowy okrętów pierwszej i drugiej klasy, a zamiast budowania w czasie pokoju wielkiej liczby okrętów, uważać raczej posiadanie licznych materjałów na potrzeby przyszłej wojny, za podstawę naszej siły wojennej.“

„Drugim ulepszeniem byłoby zniesienie urzędu marynarki, ustanowienie w miejsce jego biór, jakie już w wydziale wojennym są zaprowadzone. Każdy członek wspomnianego urzędu stawiony na czele oddzielnego bióra, i zobowiązany do szczególnych powinności, nosiłby w sobie najwyższy stopień uczucia odpowiedzialności, która nie może być podzielona, bez utracenia w nierównie wyższym stopniu swojej dzielności.“

„Radziłbym także połączenie korpusu marynarki z korpusami piechoty i artylerji, przez co najłatwiej możnaby zaradzić licznym wadom jego organizacji. — Z temi poprawami i innemi, które jeszcze mogą być przedstawione w skutek baczności i ścisłej rozważy, nie należy wątpić, iż przy dzielnej administracji, flota może stać się taką, jakiej sobie naród życzy. Dzielność jej względem przytłumiania rozbojów morskich, na wodach zachodnio indyjskich, równie jak wszędzie, gdzie eskadry jej zostały użyte ku zabezpieczeniu dobra krajowego, wykazuje się z raportu Sekretarza Stanu, który WPanom z powodu innych interessownych szczegółów, wskazuje. Między innymi zwróciłbym uwagę kongressu na wyrażone w nim zdanie względem nierówności płacy Oficerów floty i wojska. Taka nierówność nie powinna mieć miejsca między walecznymi obrońcami ojczyzny, a jeżeli zachodzi, Kongres powinien się zastanowić, czyliby nie było lepiej w tém uczynić zmianę. Rapport naczelnika poczty daje nam bardzo zaspokajający obraz o administracji tego wydziału. Usunięto nadużycia, zaprowadzono przyspieszenie poczty i znaczenie pomnożono dochody. Wydział ten pod względem politycznym bardzo jest ważny, ponieważ podaje środki rozszerzania wiadomości. Jest on dla ciała politycznego tem, czém żyły, artyryje są dla ciała ludzkiego: przedko i regularnie udziela najodleglejszym częściom kraju wiadomości o czynnościach rządu i jemu z odwrotem podaje żywienia i sposób myślenia ludu. Za jego pośrednictwem mamy zapewnione zupełne używanie błogosławieństwa wolności druku.“

„W tym ogólnym wykazie spraw naszych, przedstawia nam się bardzo ważny przedmiot w szczególnej organizacji władz sądowych. Rozważanie administracji federacyjnej na rozmaite

stany, jest bez wątpienia pożądane, a ponieważ każdy stan na podstawie zupełnej równości, jest członkiem unii, przeto ma także prawo żądać, aby się stał uczestnikiem korzyści dozwolonych innym stanom.

„System sądownictwa Stanów Zjednoczonych, tylko w piętnastu prowincjach unii istnieje w zupełnej skuteczności; w trzech innych, sądy obwodowe stanowiące główną część tego systematu, a w 6 ostatnich całkiem nie są zaprowadzone. — Iż takiemu stanowi rzeczy, jeżeli to bez ubliżenia dobru publicznemu nastąpić może, zaradzić trzeba, żadnej nie ulega wątpliwości; z drugiej strony, nie można zaprzeczyć, iż organizacja naszego sądownictwa jest równie trudna jak drażliwa. Pozostaje do życzenia, aby sądy obwodowe zostały równo rozciągnięte na wszystkie części unii.“

„Wielkie i ciągłe pomnażanie czynności w wydziale stanów, już dawniej nasuwało się uwadze władzy wykonawczej. Przez 13 laty wspominał o przedmiocie tym P. Madison w ostatnim swoim poselstwie do Kongresu, toż samo i dwaj następcy jego w stosunku następczonego doświadczenia z wielką o tem mówili powagą. Pomnożenie takowe czynności, wynikało z rozmaitych przyczyn; główniejszemi są: wzrost rodziny wolnych narodów i stosunkowe powiększenie się naszych zewnętrznych stosunków. Jako środek zaradczy doradzono ustanowienie ministerstwa spraw wewnętrznych, środek, który jak się zdaje nie pozyskał przyzwolenia Kongresu jedynie z tego powodu, aby nieznacznie nie pomnażać dążności systemu federacyjnego do wykonania nieprzynależnej mu władzy. Nie czuję przeto żadnego powodu polecać go na nowo, wszakże mimo to jestem przekonany, iż będzie bardzo ważną rzeczą wydział ten tak zorganizować, aby przewodniczący mu Sekretarz stanu, mógł większą część czasu poświęcać zewnętrznym sprawom.“

„Przywilej banku Zjednoczonych Stanów, kończy się z rokiem 1836 i jest podobieństwo do prawdy, iż interessenci będą się domagać jego ponowienia. Dla uniknięcia szkodliwych skutków mogących wyniknąć z przedwczesnego postanowienia w okoliczności tak ważnej pod względem pieniężnym, czuję, iż takowa nie może być nadto wcześniej oddana pod rozagę narodu i władzy prawodawczej. — Wielu naszych współobywateli wątpi o dobrym celu równie jak o

stosowaniu do konstytucyi prawa stanowiącego istnienie banku, i w samej rzeczy przyznać potrzeba, iż nie odpowiedział oczekiwaniom, jakie sobie po nim obiecywano względem wielkiego celu, to jest, utrzymania pewnego i jednostajnego obiegu pieniędzy. Gdyby w takim położeniu rzeczy miano uznać potrzebę istnienia podobnego instytutu dla działań pieniężnych rządu, poruczam mądrości Kongresu, czyliby nie mógł być urządzony instytut narodowy tego rodzaju, ugruntowany na kredycie i na dochodach rządu, który nie będąc przeciwny konstytucyi, zapewniatby rządowi i krajowi wszystkie korzyści, jakich żądamy od istnącego dziś banku. Nie mogę zakończyć niniejszego sprawozdania bez wspomnienia o żądaniach pełnomocnika komodora Dekatur, jego officerów i żołnierzy, wynikłych z odzyskania zabranej fregaty Philadelphia, pod bateryjami Tripolis. — Lubo w rządzie takim jakim jest nasz, gdzie każdemu wolno petycyje swoje zanosić bezpośrednio przed Kongres narodowy, uważam interwencyje władzy wykonawczej w ogólności za zbytę, przecież w szczególnym tym przypadku, podjąłm się polecić go waszym względem. Pomimo, że żądanie to jest sprawiedliwe i podobne do wielu innych przedstawionych i zaspokojonych żądań tego rodzaju, wynika przecie z patryjotycznego i rycerskiego czynu przedsięwziętego z odwagą, który młoda nasza marynarkę natchnął życiem i zaufaniem. Publiczna wdzięczność oznaczyła ją więc swoją pieczęcią i nie powinna jej być zatrzymana nagroda, która w przyszłości stać się może bodźcem dla walecznych naszych marynarzy. — Teraz moi współobywatele, polecam was opiece wszechmocnego Boga w zaufaniu na łaskawą jego troskliwość o utrzymanie wolnych naszych instytucyj i z szczerą prośbą, abym przy wszystkich błędach, jakie przy wykonywaniu trudnych obowiązków moich popełnić mogę, znalazł pomoc w zgodności i mądrości rad waszych.

Andrew Jackson.

WIDOWISKA we LWOWIE.

Teatr polski. — Dziś: *Machabeusze*, czyli: *Zdobycie Jerozolimy*, Dramat z muzyką, chórami i tańcami w 4 aktach.

Teatr niemiecki. — Jutro: *Die Stricknadeln*, oder: *Der Weg zum Herzen*, Schauspiel in 4 Aufzügen von Rotzebue.